

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
küldendők

Székelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.

Előfizetési pénzek,
reklamációk

Becsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely
Árpád-utca 3.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.
FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:
minden vasárnap egy iven.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill

Ur napja.

Azt hisszük, hogy minden jó keresztyén ember, mikor Ur napjáról van szó: első sorban is a *vasárnapra* gondol. Mert Isten, mikor ezt a szép világot teremtette, a vasárnapot rendelte Ur napjának, hogy azon földi, világi dolgainkat félbe hagyva, az ő jóságáról, áldásairól megemlékezzünk. Az Urnak eme parancsa így szól: *Megemlékezzél a szombatnak napjáról, hogy azt megszenteljed, Hat napokon munkálkodjál és minden dolgot elvégezzed. Heted napon a te Jehova Istenednek szombatja legyen, melyen semmi dolgot ne tégy.* (II. Móz. XX. 8—10). Kezdetben még a keresztyének is a szombat napot ünnepelték az Ur napjaként. Később aztán, mert Jézus vasárnap támadott fel, vasárnap küldötte el a szent lelket: az Ur napjának ünnepéül, a vasárnapot tették. Istennek, a Jézus Krisztus által, akkora kegyelmét érezték e napon, hogy csupa hálából is, no meg, hogy ne ünnepeljenek a zsidókkal egy napon: nem térhettek ki az elől, hogy a hét napjai közül ne vasárnapot ünnepeljék meg.

A vasárnapon kívül, a többi ünnepeink, mint tudjuk Jézus életének és az ő megváltói munkásságának emlékére vannak szentelve. Nincsen egyetlen ünnepünk se olyan, melyhez valami isteni rendelet, vagy az ő irántunk való atyai szeretetének egy-egy eseménye ne fűződne. A mi ünnepeink tehát az Isten dicsőségének, az ő megváltó kegyelmének ünnepei, melyeket mi az ő szent Fiában, Jézus Krisztusban látunk megnyilatkozni. Egyházi szempontból, csupán a reformáció kezdetének (okt. 31.) a napját tartjuk még ünnepnek. Mert méltó, hogy e napon megemlékezzünk, ismét csak az isteni gondviselés meg-

nyilatkozásáról, hogy az ő anyaszentegyházát újból felépítette a maga eredeti tisztaságában és az emberiséget vissza vezérelte Krisztushoz, az üdvösség forrásához. Tehát e napon sem magunkat, vagy reformátorainkat ünnepeljük, hanem az Istennek hozzánk való gondviseléséről emlékezünk meg. Ennél több ünnepünk aztán nincs.

Hogyan ment át aztán mégis a köztudatba egyik katolikus ünnepnek, az »Urnapijának« megünnepelése? Mert tagadhatatlan, azt látjuk, hogy egyes vidékeken még a *tiszta református közösségek is* együtt ünnepelnek e napon a katolikus atyafiakkal. Akik ezt teszik, azok nem ismerik az Urnapjának jelentőségét a kath. egyház szempontjából. Ünnepelnek tehát tudatlanságból, közönyből, no meg a régi idők hagyományából is, midőn a protestánsokat kényszerítették a kath. ünnepek megtartására. Az Urnapjának, mint katolikus ünnepnek *hittani* jelentősége abban áll, hogy az urvacsorában a kenyér és bor — mondjuk az ostya — valósággal átváltozik a Jézus testévé és vérévé. Ennek a tiszteletére hordozzák körül Urnapján az oltári szentséget. Kérdjük: így hisszük-e ezt mi józan eszünk, a szentírás és a reformátorok tanításai alapján? Ugy-e nem. No, hát akkor miért cselekszünk meggyőződésünk ellenére.

De sokkal fontosabb az urnapijának *egyházi* jelentősége. A tridenti zsinat óta a fényes urnapi körmenetek azért vannak „*hogy a katolikus egyház dicsősége ellenségei előtt is megnyilatkozzék, s azoknak a lelkét is megrázza és megnyerje*“. Nos, református testvéreim, midőn ti levett kálappal oda állotok az urnapi sátor alá és együtt ünnepeltek kath. testvéreitekkel: ugyanakkor ti is azt bizonyítottátok, hogy a ti vallásotok, a ti egyházatok semmit sem ér, hanem egyedül a kath.

egyház az uralkodó, az egyedül idvezítő. Midőn az urnapi körmeneteken, munkáitokat elhagyva, részt vesztek: ugyanakkor a katholicizmusnak az eretnekek felett tett győzedelmét ünneplitek. Így tudva: aláírjátok-e ezt? Ugy-e nem! Nohát, akkor miért cselekszettek lelkiismeretetek ellenére, a kezetekben levő világosság fáklyáját miért rejtitek véka alá? A keresztyénség szelleme nem az urnapi körmenetekben és a hozzá kapcsolt magyarázatokban nyilvánkozik meg, hanem kizárólag a Krisztus evangéliumában. Ezek külsőségek, emberi toldományok. Nekünk amaz igaz szőlőtőhöz kell ragaszkodnunk és az abból nyert életerővel kell meghódítanunk, a Krisztusnak foglyul vintünk az egész világot.

Vajda Ferencz.

Kálvin János az imádságról.

Negyedik kérés.

Ez az első kérés ama hátralevő három közül, a melyekben azokat kérjük az Istentől, a melyek különösen a mi hasznunkra és a mi szükségünkre vannak.

»A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!«

E kérésben általában mindazokat kérjük az Istentől, a melyek a világon a mi testünkre nézve szükségesek; és pedig nem csak a ruházatot, hanem mindazt, a mit ő szükségesnek lát ránk nézve arra, hogy kenyerünket békében ehessük. Röviden, e kérésünkkel az ő gondjaira bizzuk és gond-

viselésébe ajánljuk magunkat, hogy minket tápláljon, gondozzon és megtartsa. Mert nem tartja méltóságán alulinak a legjobb Atya, hogy még a mi testünket is az ő oltalmába és védelmébe vegye, hogy ekként hitünket még ily kisszerű dolgokban is gyakoroljuk, mikép tőle várunk mindent, le a falat kenyérig és egy csepp vizig. Minthogy ugyanis nem tudom hogyan, a mi gyarlóságunkkal karöltve jár, hogy inkább aggaszt és gyötör a mi testünk, mint lelkünk gondolja: sokan vannak, kik lelkükre vonatkozólag biznak az Istenben, de azért testükre nézve annyira aggodalmaskodnak, hogy mindig csak azon töprengenek, hogy mit egyenek és mivel ruházkodjanak? és hogy ha nincs bőven készletben bor, gyümölcs és olaj: már reszketnek. Ennyivel fontosabb előttünk ez a pillanatnyi árnyék élet, mint ama örök halhatatlanság! Ki azonban Istenben bizva, a testi gondok miatti aggodást egyszer levetette: az olyan legott a nagyobbakat, az üdvösséget és az örök életet is mindjárt tőle várja. Nem könnyű tehát begyakorolni magunkat abba a hitbe, hogy azokat a dolgokat, a melyek különben nekünk anynyi gondot okoznak, az Istentől reméljük, és nem jelentéktelen haladást tettünk előre, mihelyt ezt a hitetlenséget, mely csaknem minden ember csontjába beette magát, — kiűztük. Ezért kérjük a mi Atyánktól, a mi kenyerünket.

Midőn pedig »mindennapi«-nak mondjuk és így szólunk, hogy »ma«: ez arra tanít, hogy ne emésszenek ama muló dolgok után epedő mértéktelen vágyak, a melyeket azután hiúságunknál fogva dobzódásra fényelgésre, vagy valami más pompára pazarolnánk. Hanem csak annyit kell

TÁRCZA.

Aki nem gyűjt többé Szent-Antalnak.

(Folytatás)

Ő szemtelenül reám vigyorgott és tettetett alázatossággal így szólt: »Nagysága kérem, hát csakugyan olyan szent az a Pádúai Antal?« Hát, hogyne volna, mondám, te szörny, hogy is mersz ilyet még a szádon is kiejteni: nem félsz, hogy nyomban elsülyedsz? A legény így válaszolt: »En Nagysága keveset tanultam, de az én együgyű eszemmel úgy gondolom, hogy kár mást vádolni a Nagyságának, mert látja instálom: éppen azért mivel Öszentfelsége Szent-Antal — itt mellén kezeit keresztbe téve fejével majd a földig hajolt — olyan nagy csodatevő, — bizony az is jól tudta, hogy a Nagysága a pénzt neki gyűjti és mivel az összeggel már megvolt elégedve, eljött és személyesen elvitte a perselyt. Most pedig, mit tehet Nagysága egyebet, minthogy mint jó katolikus hívőhöz illik, várja türelemmel Szent-Antal áldását és ha az mégsem jönne el; akkor, akkor — azután gondolhat arra is, hát ha valaki elemelte pénzét de addig nem.«

Mondhatom, — folytatta kis szünet után beszédét, — nagyon boszorkodtam a kamasz arczátlanságán. De, átlátva helyzetem komikus voltát és miután ezt nem akartam tetézni azzal, hogy haragomnak szabad folyást engedjek, erőltetett nyugalommal így szóltam: Jól van János legyen, hogy Szent-Antal vitte el a perselyt; de azért kijelentem, hogy többé nem bízom reád az ebédülő kulcsát. Most pedig elmehetsz.

Midőn bevégezte érdekes elbeszélését, így szóltam: épp úgy járt el Nagyságos asszonyom asztali inassával, mint a hogy egy németországi plebánia tett egy meglehetősen hasonló esetben.

Vendégünk, teljes érdeklődéssel fordult felém és kért: ugyan mondja el kedves barátom az esetet?

Szivesen felelém. Ezelőtt néhány hónappal olvastam, hogy közelebbről egy tekintélyes németországi város plebániájának templomából, a kiválóan ékes Máriaszobor diadémjából kilopták az egy egész vagyont felérő briliánt éket. A gyanu egy előkelő származású, de rendetlen életfolytatása miatt anyagi zavarokkal küzdő fiatal emberre esett. Az ifjút a törvényszék elé állították, ki bírái előtt, a következő vallomást tette: »Tényleg könnyelmű életfolytatásom miatt, nagy anyagi zavarokkal küzdöttem, ugyanyira, hogy már állásom elvesztésétől is félttem. Egy ihletett órámban, el-

kérnünk, a mennyi szükségünk kielégítésére elegendő és pedig — ugyszólván — egy napra. Mert azzal törhetetlen bizalommal kell lennünk a mi Atyánk iránt, hogy ha a mai napra valót megadta nekünk, nem fog megfélekedni a holnapiról sem. De másfelől bármily bőségben vagyunk is, ha mindjárt tele van is csűrünk, kamránk: mégis mindig imádkoznunk kell a mindennapi kenyérért, meggondolván azt, hogy minden vagyson semmi s csak addig ér valamit, míg az Ur, áldását rá kiárasztván, sikert ad neki és gyümölcsözővé teszi; sőt a mi a kezünkben van, az is csak annyiban a miénk, míg abból óráról-óra, egy-egy morzsát részünkre juttat és felhasználását megengedi. A ki azonban a mindennapi kenyérrel meg nem elégszik, hanem mértéktelenül felette sokra vágyakozik, vagy a ki eltelve az ő gazdagságával és elbizottan az ő vagyónának sokaságában, mégis ezzel a kéréssel fordul az Istenhez: az olyan nem kevesebbet tesz, mint hogy kigunyolja az Istent. Az előbbieket ugyanis olyant kérnek, a mit nem akarnak elérni, sőt a mitől leginkább irtóznak, t. i. a pusztá mindennapi kenyeret; és — a mennyire csak telhetik — saját fősvénységük érzelmét eltagadják az Isten előtt, holott az az igazi imádság, hogy az ember egész lelkét és mindazt, mi benne van, kiöntse előtte. A második fajta meg valami olyant kérnek, a mit egyáltalán nem várnak tőle, t. i. olyant, a miről azt hiszik, hogy már birtokukban van. Hogy a kenyérről azt mondjuk: a *mi kenyérünket*, — ebből annál inkább kitünik Isten jósága, a ki a miénkké teszi azt, a mi minden érdem nélkül adatott nekünk. — Az által, hogy arra kérjük, hogy »adja meg nekünk«: az nyer kifejezést, hogy az egy-

szerűen Istennek ingyen ajándéka, akárhonnan kapjuk is, még ha a legvilágosabban látható volna is, hogy a mi ügyességünknek és szorgalmunknak és saját kezünk munkájának eredménye.

(Folyt. köv.)

Isten ígéje.

Mit cselekedjünk?

Ap. Csel II. 37.

Felteszitek-e ti magatoknak ezt a kérdést, kedves olvasóim: mit cselekedjünk? A pünköszt szent ünnepek elmullottak. Gondolom, hogy mind ott voltatok a templomban és végig hallgattátok a Szentlélek kitöltésének csudás történetét. Sőt, tudom, hogy még olyanok is voltak, a kik elővették a bibliát és saját maguk végig olvasták az Apostolok cselekedeteiből ezt az elragadó történetet. Ott találjuk megírva, hogy midőn a tanítványok vették a Szentlelket, egészen újra születtek. A félnék, csüggeteg, ingadozó lelkű tanítványok egyszerre bátor, rendíthetetlen, erős kősziklává változtak, a kiken felépült a Krisztus anyaszentegyháza. Péter, a nádszálként ingadozó Péter, ki háromszor tagadta vala meg mesterét, most elől jár az ő evangéliumának hirdetésében. A Szentlélek erejétől megittasodva, oly meggyőzően beszél, hogy a nagy sokaság egészen meghatva kérdi: Mit cselekedjünk, atyámfiai, férfiak? Péter pedig monda nekik: *Térjete meg és keresztelkedjete meg mindnyájan a Jézus Krisztusnak nevében a bűnöknek bocsánatjokra, és veszitek a*

mentem azért a plebánia templomba; a templom üres volt és a csendes szürkület derengő homálya, misztikus színt varázsolt a tárgyakra. Én leborultam a Mária szobor előtt és buzgón könnyörögtem hozzá, hogy segítsen ki nyomoromból, mert ezután becsületes, munkás ember akarok lenni. A mint ott így imádkoztam, egyszerre csak egy tárgy esett kezeim közé. Nézem, hát egy gyönyörű briliánt kő! Én, ezt Mária kegyes adományának tekintettem. Buzgó hálaimát rebegtem érette. — Azután, a drága követ elzálogosítottam, kifizettem adóságaimat. — Ez a briliánt története; a szent szüz adta azt nekem. A bírák bár egészen tisztába voltak a helyzettel, — de mivel a plebánia papjai sok csodát beszéltek el rendre a templom Mária szobráról, — mielőtt döntöttek volna az ügyben, — kérdést intéztek a plebániához, hogy: vajjon megtörténhetett e, a vádala helyezett ifju által elbeszél csoda?

És a plebánia, arról értesítette a törvényszéket, hogy: igaz, megtörténhetett!

Ez alapon a törvényszék az ifjut felmentette. A plebánia pedig jó képet vágott a rossz játékhoz és visszaváltotta a briliántot.

Elbeszélésem végeztével, vendégünk hangosan felnevetett és így szólt: Igen egyformán járunk. A plebániát is, engemet is babonás hitünkért nevetségessé tett az élet. Így járunk mi mind, kik

a babona kultust akár érdekből, akár fánatismusból gyakoroljuk! Csalók, és csalódottak, hogy a világ ki ne nevéssen, sokszor bár vérző szívvel, egymást kell, hogy igazoljuk.

Ni, de lássa kedves barátom, én többé csalódott nem akartam maradni. — Hogy tovább is babonában hidjek, ez ellen fellázad bennem minden jobb érzés. E perctől, szorgalmasan kerestem az igazságot; lelkiismeretesen, olvastam a bibliát. Így találtam meg, a jó Istenhez vezető boldogító hitet!

Valóban igaza van, szólt, gyönyörű a biblia, csak el kell mélyedni annak igazságaiban. Áldott e mondás: »Tudakozzátok az iratokat, örökéletnek beszéde van abban!«

Mondá különösen két hely ragadta meg lelkemet, két rövid mondat, melyen azután felépült az én új, boldogító hitem. Az egyik ez: »Ugy szerette Isten a világot, hogy a maga egyszülött fiát adta érette, hogy a ki benne hiszen, elne vessen, hanem örök életet vegyen.« (János 3. r. 16. v.)

A másik: »Üdvözülünk a Názáretbeli Jézus Krisztus neve által, kit Isten feltámasztott a halálból, ki lett a szegeletnek fejevé. És nincs senki-ben másban üdvösség: mert nem is adott emberek között ég alatt másnév, mely által kellene nekünk megtartatnunk.« (Ap. Csel. 4. r. 10—12. v.) E két mondásban határozódik az én hitem

Szentléleknek ajándékait. Ez volt az apostol felelete.

Ez a felelet nagyon fontos, mert ez jelöli ki a keresztyén élet feladatát és a keresztyén élet áldásait. Reánk nézve is egyfelől kiáltó szó, másfelől ígéret. Kiáltó szó, mely kijelöli az utat, melyen járnunk kell; és megmondja, hogy fáradságunk után miféle jótéteményben, áldásban részesülünk. *Térjetelek meg,* ezt mondja a kiáltó szó. Különösen hangzik ma a keresztyén emberek előtt, mert tudjuk, hogy Péter ezt a pogányoknak, zsidóknak mondta. De vajjon nem jogosan hangzik-e ma is? Keresztyén-e minden ember, a ki meg van keresztelve? Az igazi keresztyén csupán a Krisztusban hisz; benne keresi az üdvösséget, a békességet. Előtte az ő tudománya az út, melyen járnia kell. És nézzetek szét: ezen az úton halad-e a világ? A Kálváriák, a búcsujáró helyek útja a Krisztus útja-e? Hiszen meg van írva: *Nincsen senki másban üdvösség, csak Ő benne.* (Csel, IV. 12). Miért borul le a világ nagy része ma is, a Teremtő helyett, a teremtmények előtt? Hát a pénznek, a vagyonnak szeretete nem bálványimádás-e? Hát a közöny, a tétlenség, a részegség, az istenkáromlás nem a bűnnel való paráználkodás-e?

Ah, ti világnak fiai, Sátánnak gyermekei: *Térjetelek meg.* Térjetelek az élő, igaz, könyörülő mennyei Atyához, kitől száll alá minden áldás és jó adomány. Térjetelek a Krisztushoz, a kiből új élet nyílt meg a mi számunkra, és veszitek ennek az új életnek áldását, mely a *bűnöknek bocsánata.* Vágy kitől várjátok ezt? Emberektől? Csalódni fogtok. A mi istené, a fölött ember nem rendelkezik. A kegyelem pedig Istennél van.

ma. Ezért örvend az én lelkem, ha a csoda-oltárok szétomolnak és a lehulló oltárokkal megsemmisül egy-egy babona, melyet ember teremtett tudatlanságból, vagy csunya haszonért. Igen, szólt, én hiszek Jézus jövődő mondásában; hiszem, hogy az ő beszédei igazak; hiszem, hogy eljön az idő, midőn az emberiség: »Lélekben és igazságban fogja imádni Istenét!« A beszéd folyamán, a kedves női arc kigyult; úgy ült közöttünk lelkesevéstől áthatottan, mint egy profétanő.

Én néztem néma ajkkal egy darabig, megvultunk hatva mind az alkalom ünnepélyességétől; szintugy éreztük, hogy sziveinket érinti a mennyei kettős tüzesnyelvek melege. Végre mégis megtisztultam. — Nagyságos asszonyom, ily hit mellett, mint minőről az elébb beszélt, Nagysád nem római katolikus, hanem protestáns.

Természetes, hogy az vagyok, szólt. Hát nem járok több mint félve a református templomba, nem énekelek a gyülekezettel? Igen, bevallom most maga előtt is nyíltan, én református lettem és az leszek örökké: szívvvel, lélekkel. De, bizony nem is nyújtok én többet Páduai Szent-Antal szobrára, oltárára.

És — feleltem én: Amen.

Péchy Árpád,

Avagy, keresztyének vagytok-e ti ingadozó nádszálak, kik tétlenül nézitek, hogy egyházatok, templomotok, iskolátok megsemmisüljön? Az első keresztyének éppen a Szentlélek hatása, ereje által alakították meg az anyaszentegyházat; mi pedig annak hiánya miatt engednők szétbomlani? Nem! *Mit cselekedjünk tehát?* Építsük meg újra a Krisztus anyaszentegyházat. Vessünk magunkban erős alapot az evangélium szerint reformált egyháznak. Ebredjenek fel a kételkedők, a hitetlenek, mert a közöny belülről fojt meg. Álljanak sikra a hitben erősek, a szeretetben gazdagok és mutassák meg, hogy hitük, szeretetük nem üres jelszó, hanem életnek forrása. A református egyház, mint a pelikán madár, saját véréből táplálja magát. Ennek a tápláló erőnek ezután sem szabad elfogyatkozni. De, ezt csak az Isten lelke adja nekünk, ez csak a Szentléleknek adománya. Emez adomány pedig nemcsak ez *egyéni üdv,* és nem is csak a *magyar vallás erőssége,* hanem bennünk és egyházunkban a *magyar nemzet erőssége is.*

Mit cselekedjünk? Erősödjünk meg a hitben, hogy erősek lehessünk a hazaszeretben is.

Pünkösztkor.*)

Sebesen zugó szélnek zendülése
Szálott alá az égből hirtelen
És tüzes lángnyelv kettősével égve
Minden tanítvány fején ott terem:
Az Urnak lelke szállott ajkakra
Csodás beszédet öntvén el azokra,
Mely föld fiának nyitja az eget . . .
Buzgó hivek, szent lelket vegyetek!

És szolván nyelvén minden nemzetségnek,
Ki nagy Jeruzsálemben lakozik:
Vad parthus avagy fia Cirenének
S kit útja Egyiptusból oda vitt;
Bátor arab, Kréta szigetlakója
És a kit nemze ősi, büszke Róma —
Ámulat fogja át a sziveket . . .
Buzgó hivek, szent lelket vegyetek!

. . . »Eljött im az Urnak fényes napja
Mint hirdeté régi ígérete,
Az Ő szentje nem vála rothadásra
Jobbjára ülteté őt megáldó keze;
S ki atyjától felmagasztaltott
Szent ajándékban küld bocsánatot
Bűneitekből hogy megtérjetelek . . .
Igaz szívvvel szent lelket vegyetek!«

Elzeng a szó, az apostol beszéde,
Nyomában kél rettegő félelem;
Diadalt ül ime az Urnak lelke,
— Sugárzó fény a ragyogó égen —
A zord szívek gögje megtörve már . . .
Remeg a térd, a fő meghajtva vár
Hogy elfogadja a keresztvizet . . .
Megtért szívvvel szent lelket vegyetek!

* Pünköshti számunkra későn érkezett.

Szerk.

És Salamon tornácán gyűl a nép
 Hozván oda sok beteg-nyoszolyát
 S csodáknak hirt szallong szerte szét:
 A béna jár, vakoknak szeme lát . . .
 Börtönbe! — zug az irigység szava . . .
 Kitarja éjjel az Ur anyyala:
 »Az életet hirdetni menjetek! . . .«
 Igaz hivek, szent lelket vegyetek!

S ki kemény szívvvel, durván ellenáll
 S dühöngve ront a hivek sergire,
 A földre hull, szemén sűrű homály . . .
 S megtérve fordul Istenhez szíve:
 Mert sűrű vakság — emberi gonoszság
 Le — porba hullsz, ha égi világosság
 Ragyogja be fölöttünk az eget . . .
 Buzgó hivek, szent lelket vegyetek!

Incze Béla.

A KOLOZSVÁRI REF. THEOLOGIA.

Egyházi élet.

Az Ur háza iránt való szeretetüknek igen szép jelét adták Szabó Ferencz és neje Relejár Zsuzsánna, szilágysomlyói lakosok. Templomjavítási célra 2000 koronás alapítványt tettek. A szilágysomlyói egyházban az elmúlt száz esztendő alatt, ekkora alapítványt senki sem tett. II. Kor. IX. 7.

Az Erdélyi ref. egyházkerület »Egyházi Értekezlete« idei rendes közgyűlését, mint jeleztük, Tordán fogja megtartani. jul. 1—2. napján. Elnöki megnyitót Dr. gróf Kun Géza fog mondani. Predikál dr. Bartók György ref. püspök;

mig Tarkányi György vallásánár az ifjuság egyházi gondozásáról fog értekezni. A kik részt ohajtanak venni, azok az utazásra kedvezményes jegyet kapnak. Reméljük, hogy minél számosabban lesznek jelen ezen szép egyházi ünnepélyen.

A »Bethlen Gábor-kör« a mult hetekben tartotta évi beszámolóját. Az ifju és szép reményekre jogosító egylet pénztára 530 korona maradvánnyal záródott. A jövő iskolai év folyamán már megkezdik a szegényebb sorsu egyetemi hallgatók rendszeres segélyezését. A kolozsvári egyetemre készülő ref. ifjak okvetlen legyenek tagjai a »Bethlen kör«-nek.

Magyar diakonissza-ügy. Hála Istennek,

ilyen is van már. Biberauer Richárd, a Bethesda kórház volt lelkésze, magára vállalta azt a nehéz, fontos és felelősségteljes munkát, hogy ezt az ügyet, mint magyar diakonissza-ügyet megindítsa. Volt ugyan már Magyarországon eddig is egy-két diakonissza-intézet, de az minden egyéb inkább volt, mint magyar. Biberauernak éppen azért kellett a Bethesda-kórházat elhagynia, mert annak vezetősége sehogysem tudott az általa bevitt magyaros szellemmel megbarátkozni. Ő tehát a saját hitére építve, elhatározta, hogy magyar diakonissza-intézetet állít. Áldozó csütörtökön volt a kis intézet megnyitása, amelynek az alapító egyelőre a saját lakásán adott otthont. A délelőtti órákban szép számú érdeklődők jelentek meg ugyanott, élükön Haypál Benő lelkészszel; buzgó imádság után hangoztatta az ügy fontosságát, kiemelve, hogy ez a keresztyén szeretetmunka kapcsot fog képezni a gyülekezet és az egyház között; ez a munka fogja elérni és megnyitni a sziveket. Áldást és sikert kíván a munkára. A házigazda Biberauer Richárd, a jelenések könyvéből felolvasta a filadelfiai gyülekezethez intézett szózatot s ennek alapján adta elő terveinek vázlatát, a munka fontosságát, nehézségeit, valamint azt is, hogy bár a kezdet kicsiny, de az ügynek diadalt kell aratnia, mert Krisztus országának ügye az. Kijelenti egyúttal, hogy a kis intézetnek »Filadelfia« nevet kíván adni. Szólt még Szabó Aladár, a Bethánia egyesület nevében, Forgács Gyula az ev. ref. ifj. egyesület nevében. Ének és ima zárta be az emelkedett hangú összejevetelt. Az intézetnek van máris két diakonisszája, akik Budapesten szívesen vállalnak magánbetegápolást, valamint egy növendéke is van. Reméljük, hogy nemsokára többen is lesznek.

A megkezdett munka nagy fontosságát nem is kell külön hangsúlyoznunk. A keresztyén könyörülő szeretetnek munkája ez; éppen ez az, ami nálunk még hiányzik. Meglátogatni a beteget, vigasztalni, testi-lelki gyógyulást vinni. Felkarolni az árvákat, felkeresni a nyomorgót, segíteni testi-lelki nyomoruságán; Istenre, a minden gyógyulás vigasztalás forrására irányozni a nyomorultak figyelmét: ez a diakonia feladata. Azt hisszük, hogy nincs hazánkban józanul gondolkozó protestáns keresztyén, aki ne látná, hogy mindenre égető szüksége van.

Örömmel üdvözljük mi is ezt az ifju csemetét és azt kívánjuk, hogy növekedjék nagyra. A »Vasárnap« első évfolyamában magunk is fel-emeltük a szavunkat, hogy kerületünk is teremtsen diakonissza képző-intézetet. Még eddig nincs semmi eredmény. Vajjon lesz-e?

Apáczaház államköltségen. A kolozsvári országos Károlina kórházban apáczák végzik a betegápolást. Tegyük hozzá azt is, hogy idegen földről behozott apáczák. Ezeknek a számára most a kormány államköltségen, külön lakást épített. A magyar nőket nem tanítják meg beteget ápolni, s kereset hiány miatt, ezrenként vándorolnak külföldre, az idegeneknek pedig kenyeret adnak. Így segítik elé a kivándorlást.

Özv. Faragó Józsefné, szül. Kispál Ágnes május 30-án, életének 77-ik, özvegyiségének 29-ik évében Zilahon jobblétre szenderült. Férje, Faragó József, szilágyballai pap volt és esperese a szilágy-szolnoki ref. egyházmegyének. Halálát hét gyermeke, 17 unoka és 7 szépunoka gyászolja. Emlékezete legyen áldott.

Meghívó. A küküllői ev. ref. egyházmegye egyházi értekezlete évi rendes nagygyűlését Erzsébetvároson, folyó évi június hó 11-én délelőtt 9 órakor kezdve, tartja meg, melyre czimzettel tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozat: 1. Istentisztelet az ev. ref. templomban. Imát mond Nagy Domokos esperes, egyházi beszédet tart Dr. *Kecskeméty István*, kolozsvári ev. ref. theologiai tanár. 2. Elnöki megnyitó. 3. Titkári jelentés. 4. Felolvas *Sámuel Aladár*, balavásári ev. ref. lelkész. 5. Egyházi ének. 6. Szaval *Hegyi Károly*, dicsőszentmártoni ev. ref. lelkész. 7. Az egyházi élet időszzerű kérdéseiről eszmecsere, esetleges indítványok előterjesztése. 8. A jövő évi nagy gyűlés helyének és idejének meghatározása. Kelt Dicsőszentmártonban, 1903. május 23-án. K. Nagy Pál, világi elnök. Nagy Domokos, esperes, egyházi elnök.

Meghívó. Az udvarhelymegyei általános ref. egyházi értekezlet június 11-én, az etédi egyházközségben tartja évi rendes közgyűlését, melyre Önt keresztyéni szeretettel meghívjuk. Tárgysorozat: 1. Reggel 8 órakor a község végén elnökség és az egyházmegye esperesének fogadása. 2. 9 órakor igazgató választmányi gyűlés az Erzsébetházban. $\frac{1}{2}$ 10 órakor Istentisztelet, végzik: *Fejes Áron* tanár, *Péter Károly* alsósófalvi lelkész, al-elnökök. Énekelnek az iskolás növendékek hegedű szóló orgona kísérettel. 3. Megnyitó. tartja: Dr. *Gyarmathy Dezső* világi elnök. 4. Üdvözlő beszéd, tartja *Csia Kálmán* etédi lelkész, fiókköri elnök, felel *Menyhárt András* esperes, védnök. 5. Szabad előadás, tartja *Vajda Ferencz* udvarhelyi lelkész. 6. Szaval *Márton Árpád* küsmödi pap. 7. Jelentés az értekezlet egy évi működéséről, előterjeszti *Lajos János* bögözi lelkész, titkár. 8. Az igazgató választmány által előkészített ügyek tárgyalása. 9. Általános tisztujítás. 10. A jövő évi közgyűlés helyének és idejének meghatározása. 11. Indítványok, melyek a közgyűlést megelőzőleg egy héttel elnökhöz beküldendőek. 12. D. u. 2 órától a helybeliek által rendezett ünnepély, az értekezlet javára. Jegyzés: A résztvevők elszállásolási s ebéd iránti igényüket (ára 2 kor.) jelentsék be *Csia Kálmán* etédi lelkésznek május 30-ig.

Kegyesség útja.

— Dr. Luther Márton válaszoló levele arra nézve, ha vajjon részt vehet-e egy keresztyén, ki az Isteni tanítás felől jól ki van oktatta, lelkiismeretének megsértése nélkül a római katholicusok miséjén? —

Kegyelem és békesség legyen kegyelmeddel az Urtól, vitézlő, tiszteletreméltó és kedves Uram Atyámfia!

Megértettem a kegyelmednek hozzám inté-

zett leveléből, mily nagy megterheltségnek tartja azt kegyelmed, hogy — szolgálván a hadseregben, kénytelen a többiekkel együtt a miseáldozásnál s mindenféle pápista czeremóniakon részt venni s hogy mindezeknél a dolgoknál úgy kénytelen viselni magát, mint egy igazi pápista — s valamenynyű külső tagmozdulatnak ugyanazt kell végig cselekednie, amit ők tesznek. Holott szívében egészen másképen érez! Sőt úgy érzi, hogy egészen ellentétes érzülettel bír ezekkel a dolgokkal szemben. Különösen pedig azt érzi kegyelmed és látja, hogy a részünkről való ily példaadás által amaz ellentábor csak erősítést nyer, amiéink pedig azáltal csak haragittatnak, vagy ami még rosszabb — gyöngítetnek! Ez az oka, hogy nálam keresi kegyelmed a kioktatást és a vigasztalást.

— Először is, — mivelhogy látom, hogy a kegyelmed lelkiismerete a misén részvétel által megterhelte éri magát, — akkor csak annyit mondhatok, hogy ezen lelki bajára valóban sehol sem találhat jobb tanácsot, jobb mestert, sőt jobb orvost sem, a tulajdon lelkiösmereténél. Mért akarna hát mégis úgy élni, ahogy él idáig? Mért akarná azt továbbra is túrni, hogy szüntelenül mardossa lelkiismerete s büntesse és nyugton ne hagyja azért, hogy részt vesz a pápisták miséjén! Mert hisz a lelkiismeret mardosása, mint ennek-előtte mondták, valóban a pokolnak előcsarnoka és tornáca!

Ez okból ha a kegyelmed lelkiösmerete e felett nyugtalanságban vagy, — akkor keresse utját s módját annak, mint szabadulhatna meg ettől a nyugtalanságtól, mely bizony csak a hit ellen tusakodik. *A hit azonban kell hogy rendíthellen és biztosan megálló lelkiismeretet támaszson mibennünk!* S itt aztán annál jobb reánk nézve, ha mentül gyorsabban kezd meg titkos működését e lelkiösmeret, mint azt idáig is cselekedte kegyelmednél, mert lám arra ösztökélte, hogy az »ige« mellett maradjon.

Ha azonban kegyelmed a többiekkel együtt nyilvánosan is részt venne a körmeneteken (Procezessziókon), megjelenne a miseáldozatnál és az ehez hasonlatos dolgoknál s szertartásoknál, holott lelkiösmerete ez ellen fölzudul, mivel hogy a hit igazságát immáron megismerte — akkor ez az eljárás nem volna egyéb, mint csak a megösmert igazság megtagadása! Aki pedig lelkiösmerete ellen cselekszik, az kárhozott! Pál apostól is azt mondja: *Valami pedig hitből nincsen, bűn az!* (Rómabeliekhez XfV. r. 23. v.) Ezeket — sőt úgy vélem, hogy még többet is, — mind megtudhatja a szent iratokból s más könyvekből is, melyek a lelkiösmeretét jól nevelik, jól tanítják s elégséges magyarázattal és értelemmel szolgálnak.

Egyébként a kegyelmed parancsoló ura az eféle dolgokban a sátán szolgája. Ezért, habár mindjárt engedelmisséggel is tartoztok néki mindnyáján, kik alatta vagytok, — a mulandó földi javakban és dolgokban — még sem tartozhattok azonban néki szófogadással a lelki ügyekben, melyek az örök élet üdvére vonatkoznak. Ő nem nyújthatja nektek az örök életet! — De nem is vette ő azt a parancsot senki fiától, hanem a lel-

kiekben — melyek az örök üdvösségre vonatkoznak — ép úgy uralkodhasson felettetek, mint a földiekben. Ez okból ő jól tenné, ha minden ügyben megalázná magát és maga is alárendelté tenné magát az Isten igéjével szemben s tanítványává válna. — *Hisz az Isteni ige alárendeltjei az összes teremtmények — angyalok — s emberek egyaránt!*

Ezzel az édes Istennek ajánlom kegyelmedet. Amen. Szent karácsony utáni hétfőn, az Urnak 1535-ik esztendejében.

Ennek magyarázata.

A római katolikus egyház tanítása szerint, a misében a Krisztus teste naponkint megáldoztatik, az élőkért és a halottakért. Nemcsak, hanem azt is kifejezi a mise áldozat, hogy az urvacsorai kenyér és bor valósággal átváltozik a Krisztus valóságos testévé és vérévé, úgy, hogy az ostyában maga az Istenség van jelen. Ezért írja elő a katolikus tan az ostyaimádást, a mi a vallásban így nyer kifejezést: »Imádunk szent ostya!« Az átváltozás tanát 1215-ben a 4 ik lateráni zsinaton avatták hitcikké. Addig a pápisták sem hitték. Ennek tiszteletére rendelte el IV. Orbán pápa 1264-ben az Urnapját. Fontos dolog, a kath. tan szerint, a mise áldozatban az áldozó is. Tökéletes áldozatot csak tökéletes lény hajthat végre. És a római káté tanítása szerint, Istennek tökéletessége lakozik a papságban, csakhogy legnagyobb mértékben pl. a római pápában és legkisebb mértékben a káplánokban.

Gondolkozott-e mindezekről valamelyik roformátus atyánkfia, midőn a misén megjelent és az Urnapi körmenetekben részt vett? A mise áldozat egészen ellentéte a protestáns hitvallásnak. Mit tanítunk mi a szentírás alapján? Azt, hogy az urvacsorai kenyér és bor példázzák, jelképezik a Krisztus testét és vérét. Azt, hogy *Krisztus egyetlenegy áldozatával tökéletesekké tette mindörökké azokat, akik megszenteltetnek.* (Zsid. X. 14). Tehát nem szükség, de nem is lehetséges a Krisztus testét többet megáldozni. A mise áldozatot a szent írásból nem lehet igazolni. Az ostyaimádás pedig nem keresztyéni eljárás. Mi azt tanítjuk, hogy *ember*, legyen az akár a püspök, akár a pápa, *nem birhat isteni tulajdonságokkal*, tehát a bűnököt sem bocsáthatja meg. Azt tanítjuk, hogy Isten az üdvösség osztogatás kiváltságát nem adta sem a katolikusoknak, sem a reformátusoknak, hanem *adja a maga kegyelmét ingyen mindazoknak, a kik Jézusban hisznek.* Jézus és az ő evangéliuma a kegyelemnek útja. Ezen járj atyámfia, és lelkiismereted nyugodt lesz az emberek és az Isten előtt!

Mai képünkhöz.

A »Vasárnap« olvasóinak ez alkalommal az erdélyi ref. egyházkerület papnevelő intézetét, a *kolozsvári theologiai fakultást* mutatjuk be. Nagy alkotásokat csak egyes századok szülnek. Ez az intézet a mult századnak igen nagy alkotása.

Megteremtését néhai Szász Domokos erdélyi püspöknek köszönheti a kerület. Ugyszólva, semmi-ből hozta létre ezt az intézetet Szász Domokos. Megnyitása 1895. szept. 1-én történt. Dr. Bartók György püspök hasonló kitartással fáradoz az intézet fejlesztésén. Csak a tavaszi közgyűlésen mondták ki, hogy 120 ifju részére újlag rendezik be. Az intézet igazgatója Kenessey Béla egyh. ker. főjegyző, ki a tanári karral együtt, papnevelésünket igen magas színvonalra emelte.

Vegyes hírek.

A helyzet. Az ország kormányzásának a helyzete még mit sem változott. Elmúlt egy hónapja annak, hogy törvényen kívüli állapotban vagyunk, de még semmi kilátás arra, hogy miként bontakozunk ki. A kormány jelszava az, hogy tűr, vár, míg az ellenzék kifárad. Az ellenzék meg azt mondja, hogy tud tűrni és várni. Még május első felében benyújtott volt Széll Kálmán egy jelentést az ex-lexben teendő intézkedésekről: de letárgyalva ma sincs. Hire jár, hogy a nyár folyamán is együtt lesz a Ház. Ez esetre úgy kedveskedik az ellenzék, hogy a párt tagjai csoportokba osztva lesznek jelen a tárgyaláson. Eötvös Károly pünköszt előtt nagy beszédet tartott és kijelentette, hogy az ellenzék küzdelme már becsületbeli dolog. Addig le nem szerelnék, míg engedményt nem kapnak. Ilyen a jelenlegi helyzet képe.

A horvátországi zavargás csillapodó félben van. Mióta a statáriumot kihirdették és a katonai szuronyok feltűzettek: a lázítók meghúzták magukat. A rend helyreállítására az is befolyt, hogy a vasúthoz horvát kalauzokat és pénztárnokokat neveztek ki. Eddig magyarok voltak. Tehát engedünk, az ország rovására. A horvát képviselők panaszra mentek az osztrák császárhoz, de a császár nem fogadta el, mivel Horvátország Magyarországnak képezi kiegészítő részét.

Kritikus napok. Falb ur, a cseh zöldbeka ez év második felére a következő napokat jelöli meg kritikusok gyanánt: Julius 24, augusztus 22, szeptember 21, október 20, december 4. Ez lesz az öt elsőrendű kritikus nap. Másodrendűek: szeptember 7, október 6, november 5, november 19, harmadrendű július 9, augusztus 8 és december 17. Az ismert időjós az egyes hónapok időjárásáról is ad le kritikát. Ezekben az a legnevezetesebb, hogy a nyári hónapokra rendkívül hűs, hideg időjárást, őszre és télre pedig nagy meleget jósol. Most hát várjuk, mennyi igaz a jövőmondásból?

A vakok látnak. Angolországban nem régen egy harmincz éves, vakon született embert operáltak meg és szerencsésen visszaták a szemvilágát. Ez a tul boldog ember így beszéli el a két állapot közötti különbséget: Önöknek sejtelmük sincs arról, mi az a sötétség: egészen más a vakember sötétsége. Vakságában, ugymond, csakis olyan apró dolgokról tudott magának némi gyöngye fogalmat alkotni, a melyeket megtapogathatott; azt hogy milven a tenger, a hajó vagy a

vasut, el sem tudta gondolni. Nézte is sokat a vizet, a partvidéket, az eget és föllegeket és a mikor cigarettázott, a füstöt. Sokszor mondja, hogy lelkét olyan hálaérzet tölti el mindegyre, sokszor nem tud hová lenni a meghatottságtól. Uj dolog volt a megoperált embernek az eső, a tenger hullámzása, a fellegek vad futása. Gyönyörűséggel nézte az állatkertben a nagy állatokat, a bengáliai tigris valósággal megrémítette, rendkívül csodálkozott azonban a majomnak az emberhez való hasonlatosságán. Sokkal nagyobb volt előtte e hasonlatosság, mint a minő valóban. Ezt annak lehet tulajdonítani, hogy szeme még nincs begyakorolva, nem igen tud finomabb megkülönböztetéseket tenni. Eppen így vannak az erkölcsi vakok is, a bűnösök, a hitetlenek, az istentagadók, a részegesek. Ezeknek sincs még halvány képzeletük se arról, hogy milyen szép és gyönyörűséges az élet a hit világánál, a Jézus Krisztussal. Akartok-e ti látni? Menyjetek el és mosdjatok meg a Siloáh tavában és látni fogtok. (Ján. Evang. IX. R. 1—41. v.)

A Kossuth-nóta története. Egy volt negyvennyolczas honvéd a következőleg mondja el a Kossuth-nóta keletkezésének történetét: »Kossuth Czepléden, a városháza előtt híres beszédet tartotta. Azt az asztalt, mely emelvényül szolgált, a czeplédi városházán ma is őrzik. A beszéd hatása alatt a vidék ifja és örege katoná akart lenni. Sem a nagyon öregeket, sem a gyerekembereket nem akarta bevenni a sorozó-bizottság. De a jelentkezők nem tágitottak, ők is honvédek akartak lenni. Erre azzal utasították el a gyermekembereket, vagy a nagyon öregeket, hogy várják meg Kossuth újabb üzenetét, akkor az összes jelentkezőket mind besorozzák, mert akkor »mindnyájunknak el kell menni.« Ezt a szelid visszautasítást tartalmazza a Kossuth-nóta versének idézett része. Maga a szöveg egy régebbi nótára a Kossuth czeplédi beszédét követő lelkesedés hatása alatt született.

A varrógép feltalálója egy Madersberger nevű ember volt, a ki 1814-ben csinálta az első gépet. Kuffsteinban szobrot állítanak emlékére és azt június 7-én leplezik le. Madersberger a szegények házában halt meg, míg találmányából sokan meggazdagodtak.

Egy pap, a ki czirkuszban tart előadásokat. Ilyen is csak Amerikában történik meg. Shaek Vilmos, egy felszentelt pap, egy czirkuszigazgatónak a szolgálatába szegődött. De nem azért, mintha elfordult volna az Istentől és nem szeretné egyházát, hanem azért, hogy mint kiváló tudós, a czirkusz állatseregletében előadásokat tartson az állatokról. Erre az állásra nem is kereshettek volna kümb embert. A lelkész ugyanis egyike az Egyesült államok legkiválóbb természettudósainak. Miután tudománya mellett a lelkész kiváló szónok is: az ujdonság s az előadó személyisége nagy közönséget fog csábítani a czirkuszba, s a pap felhasználja az alkalmat arra is, hogy a czirkuszéletbe is hitet és több világosságot vigyen, mint a mennyire jelenleg a különféle művészek között találunk.